

WEBER ERIKA PhD-hallgató

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar
Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola

Abstract

My research aims at investigating labour migration in Southern Great Plain Region since the change of regime. This region is basically a rural area. The Southern Great Plain Region's area has historically low population, which is also a peculiarity of the rural areas, but the agriculture has been great importance in this area. Out of the Hungarian regions in this region is the highest share of agriculture from the GDP and the agricultural employment rate is the highest as well. However, the economic role of agriculture reduced in the past, so the population and workforce holding capacity of the area is reduced, too. My goal is to examine the region's villages and counties for labour migration, its causes, and how the direction and magnitude of migration relates to the rural nature of the area and the decline of agriculture. With reason of rural character of the area it is important to emphasize the rural development and its comparison with the population and workforce holding capacity and the developmental opportunities in the region.

A Dél-alföldi régió alapvetően vidéki jellegű térség. A magyarországi régiók közül ebben a régióban a legmagasabb a mezőgazdasági foglalkoztatottak aránya és a mezőgazdaság részaránya a bruttó hozzáadott értékből. Ritka településhálózattal rendelkezik a régió, azonban sűrű a városhálózata. Városainak egy része funkcióiban elmarad a fejlettebb városoktól és lakosságszámuk is alacsony a megyeszékhelyek és megyei jogú városoktól eltekintve. Az alacsony lakosságszámú, nehezebben megközelíthető települések esetében folyamatos elvándorlás figyelhető meg. A vidéki jelleg és az elvándorlások miatt fontos a vidékfejlesztés kiemelése, fejlesztési lehetőségek feltárása a térségben. Ebben a tanulmányban a munkaerő vándorlását kívánom megvizsgálni a rendszerváltás utáni időszakban. Fontos a vándorlás okait feltárni és az elvándorlás mérséklésére ható tényezőket számba venni. A tanulmány során a munkaerő mozgásának főbb jellemzőit vázolom. Mely tényezők befolyásolják a legnagyobb mértékben a népességmozgás intenzitását? A jövedelem, a megélhetési költségek, a környezet, vagy az előrelépési lehetőség hatása a legmeghatározóbb? Elsőként a migráció fogalmát, jellemzőit határozom meg, majd a gazdasági aspektusaira térek ki. Végül a régió munkaerőjének vándorlását vizsgálom meg települési szinten.

1. Migráció fogalma, jellemzői

A migráció nem a modern kor egyik jellegzetessége. Az emberiség történelmét folyamatos vándorlások jellemzik. A tudomány és a technológia fejlődésének köszönhetően a vándorlás iránya, intenzitása és távolsága a történelmi korszakoknak megfelelően változott. A közgazdasági elméletek a bérszínvonalra és a munkahelyek számára vezetik vissza a munkaerő mobilitását. Mindemellett azonban fontos az is, hogy a regionális fejlődésre hogyan hat a munkaerő mobilitás, a migráció. A fejlett, centrális régió és a fejletlen, periférikus régió közti kapcsolat napjainkban egyre nagyobb figyelmet kap. Az egyik legerősebb kapcsolat a munkaerő tekintetében figyelhető meg. A gazdasági tevékenységek térbeli sűrűsödése és a tőke koncentrációja a munkaerő mozgását is előidézi.

A régiók nem zárt egységek, egyre nyitottabbá válnak. A gazdasági növekedést befolyásoló tényezők áramlanak közöttük (népesség, természeti erőforrások, tőkeállomány, technikai haladás, innovációk), mert működésük legkedvezőbb területét keresik. A regionális gazdaság fejlődése minőségi feltételeinek megváltozásából következik. Nemcsak szerkezeti változás, hanem a gazdaság működését megalapozó feltételrendszer átalakulása is vezethet fejlődéshez, vagy lemaradáshoz. Ezek az elemek együttesen és külön-külön is hatással vannak egy adott régió fejlődésére. E tényezők közül bővebben a népességre térnék csak ki, mert ez kapcsolódik szorosan a vizsgálandó témakörhöz. A népességet az ott élők számával, a születési és halálozási rátákkal, a népesség összetételével, vagy a vándorlás mértékével jellemezhetjük. A népességváltozás hatásai együttesen

* A tanulmány a TÁMOP 4.2.2./B-10/1-2010-0029: Tudományos képzés műhelyeinek támogatása a Pécsi Tudományegyetemen pályázat keretében készült.

minőségi átalakulást hoznak létre a régiókban, hatással vannak a versenyképességre, a jövedelemtermelő képességre, ami egyben az ott élők és dolgozók életkörülményeit is befolyásolja.¹

A globalizáció következtében a munkaerő vándorlása egyre mindennapibbá kezd válni. Az egyéni és társadalmi mozgások egyaránt jelentős befolyással bírhatnak a gazdasági fejlődésre, valamint a térbeli különbségekre. A világ fejlett régióiban a nagyvárosokban és az agglomerációkban koncentrálódik a gazdaság, ennek következtében a népesség is.² A munkaerő intenzívebb mobilitása, a gazdasági fejlődés és ezzel párhuzamosan bekövetkező városi népességszám növekedés ennek következtében kulcskérdés a gazdaságpolitika számára.

A társadalmi mobilitás egyedi térbeli megvalósulása a migráció, melyet több tudományterület (demográfia, földrajz, szociológia, közgazdaságtan) is vizsgál. A népességmozgás három legkiemeltebb jellemzője: a gyakoriság (lehet napi, melynek speciális változata az ingázás, heti vagy évszakos periódusú, ami lehet a termelőtevékenység, mint például a földművelés, a hozzá kapcsolódó iparok és a hozzá kötődő szállítás), a térbeli hatókör és a célok sokszínűsége.³

2. A migráció gazdasági aspektusai, hatása a regionális fejlődésre

Az egyéni és társadalmi mozgások sok tekintetben összekapcsolódnak, de mégis más szempontok alapján vizsgálándók. Míg az egyéni mozgások vizsgálata során az életkor, a képzettségi és kulturális szint jelenti a kutatások fő irányát, addig egy társadalmi csoport mozgását a történelmi, kulturális és gazdasági szempontok alapján érdemes vizsgálni.

A legnagyobb tömegeket érintő mozgások általában kényszermozgások, melyek célja leggyakrabban a kedvezőbb életfeltételek, a jobb gazdasági, jövedelmi pozíció elérése. Még napjainkban is jelentős méreteket ölt a politikai és természeti eredetű vándorlás. A vándorlási és migrációs nyomás egyre erősebb, melynek egyik fő oka az egyre nagyobb méreteket öltő fejlődésbeli különbség. A mozgási lehetőségek napról napra javulnak, az infrastruktúra fejlődésének és a nemzetközi intézmények tevékenységének köszönhetően. Szükségessé vált a migrációs politika kialakítása, főként a fejlett országokban.⁴

Az emberiség történelmében mindvégig megfigyelhetők migrációs folyamatok, azonban eltérő intenzitással. A gazdasági változások hatására a tradicionális társadalmi viszonyok megváltoztak. Az ipari szektor növekedési üteme már a 19. században meghaladta a mezőgazdaságét, és magasabb bérei az agrárszektor tömegeit vonzották. Főként a 18. század végén és a 19. század első felében nőtt meg leginkább az ipari foglalkoztatottak száma, és ezzel párhuzamosan csökkent az agrárfoglalkoztatottak száma. A városi népesség növekedése erőteljesebb volt, mint a falusi, mert az ágazatot váltók nagy része a városba költözött. Az iparosodás folyamatának következtében nagyvárosok jöttek létre és mellettük agglomerációs övezeteik is kialakultak. A nagyvárosok mellett a vidéki lakosságot a kisvárosi ipartelemek is vonzották.⁵ A vidéki (mezőgazdasági) régióból a városi (ipari) régióba történő vándorlással párhuzamosan azonban nem csak gazdasági növekedés ment végbe, hanem gazdasági, társadalmi és kulturális változások is bekövetkeztek.

Alapvetően tehát, ha egy adott településen, régióban egyre nagyobb az elégedetlenség a munka- és az életkörülmények tekintetében, és minél nagyobbak a felismerhető regionális különbségek, annál nagyobb a valószínűsége a térbeli mobilitásnak. A közgazdasági elméletek a bérszínvonalra és a rendelkezésre álló munkahelyek számára, illetve az ezek közti térbeli különbségekre vezetik vissza a munkaerő mobilitást. Vagyis minél nagyobb az egyes régiók között a különbség a béreket illetően, annál nagyobb mértékű mozgás várható.⁶

Ez a munkaerőmozgás hatást gyakorol a regionális fejlődésre is, amit külön kell választani a periférikus és fejlett régiók esetében. A periférikus régiókból a fejlett régiókba történik a vándorlás, ami a fejletlenebb régiók esetében részben a munkanélküli réteget érinti. A munkaerő csökkenése a periférikus régiók esetében jelentős hatással van a gazdaságra. A nagy munkaerőt igénylő ágazatok esetében a nagymértékű munkaerő csökkenés hatására a munkahelyek veszélyeztetettsége egyre nő, sorozatos elbocsátások várhatók, mert a megmaradt munkaerő nem elegendő a hatékony termeléshez, így még rosszabb helyzetbe kerül a térség. A veszélyeztetettség azonban szoros összefüggésben van a szakképzettséggel. Ha képzetlen munkaerő vándorol ki, az helyettesíthető tőkeberuházásokkal, intézményi reformokkal, ami által nőhet a munkatermelékenység, az átlagjövedelem; azonban ha képzett munkaerő vándorol ki, ez a folyamat ellenkezőképpen megy végbe, ekkor kerül sor a tevékenységek feladására, ami a munkanélküliséget növeli. Az alacsony munkaerő-kínálat azonban egy idő után újra vonzza a munkaerőt a térségbe, így megfordul a korábbi folyamat, és felélénkülhet a gazdaság.⁷

A fejlett régiók esetében a haszon függ össze a bevándorlók képzettségi szintjével. Minél magasabban képzett a munkaerő, annál kevesebb költséget jelent a helyi önkormányzatoknak, és annál fejlettebb technológiát, magasabb teljesítményt lehet realizálni a térségben. Az ilyen tényezők azonban megnövelik a bevándorlás intenzitását és kumulatív hatásokhoz vezethetnek. Ha helyettesíthetőek lennének a termelési teljesítmények, nagyobb munkaerőtömeg versenyezne, ami lenyomná a bérek szintjét, a tőke határtermelékenysége viszont nőne, ami konfliktusokhoz vezethet, mert ez csupán a bevándorlóknak köszönhető, és a munkaerő-kínálat növekedése lassíthatja a fejlesztéseket. Megfigyelhető még a fejlett régiók, területek fiatalodása is, a fejletlen területekre pedig az előregedés jellemző.⁸

3. A dél-alföldi migrációs trendek

A fejletlen régiók esetében ma is fennáll a fent említett helyzet. A vidéki, főként mezőgazdasági térségekből a városi térségekbe irányul a munkaerő vándorlása. E térségek foglalkoztatási kapacitása alapvető hatással van a munkanélküliség és az elvándorlás alakulására. A munkahelymegtartás és teremtés mellett a vidékfejlesztés fontos feladata a népesség megtartása is. A vidéki térségek esetében, bár differenciáltak a területek, legjelentősebb problémáik mégis megegyeznek, általános érvényűek, melyek közt a népesség fogyása, elöregedése, és az elvándorlások következtében a falvak, tanyák kiürülése elsődleges helyen szerepel.⁹ (1. táblázat)

1. táblázat. Népességszám alakulása a városok és községek esetében (1990–2010)
Table 1. Population trends in cities and villages (1990–2010)

Megnevezés		Bács-Kiskun megye	Békés megye	Csongrád megye
1990	Városok együtt	287 434	248 840	313 356
	Községek együtt	262 143	170 660	120 787
	Megye összesen	549 577	419 500	434 143
2001	Városok együtt	333 667	267 303	299 666
	Községek együtt	207 763	131 999	118 908
	Megye összesen	541 430	399 302	418 574
2010	Városok együtt	352 598	273 368	317 872
	Községek együtt	172 243	88 434	103 955
	Megye összesen	524 841	361 802	421 827

Forrás: KSH és Népszámlálás 2001 honlapja, 1990 évi népszámlálás 5., 6., 8. kötete alapján saját szerkesztés

A vizsgált régió kevés, de nagy kiterjedésű településsel rendelkezik. A városok magas száma ellenére azonban a kapcsolatrendszer nem kiforrott, nincsenek a megyeszékhelyeken kívül egyértelműen kialakult központok, a kistérségi központok is csak névleges központi szereppel bírnak. A nemrégiben városi jogot nyert városok nem rendelkeznek még városi funkciókkal, a feladatkörök bővülésével, települési vezetők lobbyképességével várossá alakultak a község jellegű, kis népességszámú települések is, ezek azonban önállóan nem tudják megoldani azon feladatokat, melyek a népességmegtartáshoz, munkahelyteremtéshez szükségesek. Ezen kívül jelentős hatása van a térségben a tanyáknak is, amelyek szerves részét alkotják a településeknek, így azoktól elválasztva semmiképp sem fejleszthetők.¹⁰

A távolságok hazánkban nem számottevőek a települések között, még ha az ország két különböző végén is vannak ezek a települések, a közlekedési infrastruktúra azonban jelentős befolyásoló tényező a munka- és lakóhelyválasztásban. A városok elérhetősége rossz a régióban, főként a határ menti településeknél és a tanyák esetében. Ezek a területek a közlekedési viszonyok nem megfelelőek, ami az ingázók számára megnehezíti a munkába járást. Ezekben a térségekben a lakosság egy része számára az elvándorlason vagy az ingázáson kívül más lehetőség nem marad a munkavállalásra, így akár a hosszabb utazási időt is vállalja a munkavállalás érdekében. A határ menti települések esetében a városokat leszámítva az ingázás legalább olyan mértékű, mint az elvándorlás. (Gara: 1980–1989 közt vándorlási különbözet: –178, 2001: –34; ingázás 1990: 360, 2001: 231)^{11,12}

2. táblázat. A munkaerő ingázásának adatai a Dél-alföldi régióban (1990, 2001)
Table 2. The data on labour force commuting in Southern-Great Plain Region (1990, 2001)

Megnevezés		1990			2001		
		Megyén belülre	Megyén kívülre	Más településről bejárók	Megyén belülre	Megyén kívülre	Más településről bejárók
Bács-Kiskun megye	Városok	7066	1946	27493	7235	2806	23402
	Községek	30165	3575	14768	19956	1929	7807
	Megye összesen	37231	5521	42261	27191	4735	31209
Békés megye	Városok	10209	700	24998	9470	1180	18548
	Községek	19630	2164	6937	11429	1259	3800
	Megye összesen	29839	2864	31935	20899	2439	22348
Csongrád megye	Városok	6828	861	23620	8233	1013	20602
	Községek	19682	1180	5843	15292	660	5443
	Megye összesen	26510	2041	29463	23525	1673	26045

Forrás: 1990 évi népszámlálás 5., 6., 8. kötete és Népszámlálás 2001 honlapja alapján saját szerkesztés

Az ingázók száma Bács-Kiskun és Békés megye esetében csökkent, míg Csongrád megye esetében nőtt. Alapvetően a megyén belüli ingázás jellemezte mindkét időszakot, és főként a községekből volt meghatározóbb a városba irányuló ingázás (2. táblázat). Az ingázók az 1990-es években főként fizikai foglalkozásúak voltak, akik legalább középfokú végzettséggel rendelkeztek. Az ingázók közül a 30–49 év közöttiek voltak túlsúlyban. 2001-re a 15–29 évesek lettek túlsúlyban, viszont a fizikai foglalkozásúakra volt még mindig jellemzőbb az ingázás. Főként az ipari, építőipari dolgozók ingáztak, de megnőtt a szellemi foglalkoztatottak aránya is.

Mivel a régió alapvetően sűrű, de kisméretű városokból álló városhálózattal rendelkezik, nagymértékben kapcsolódik a szomszédos régiókhoz is. A megyehatárok településeiről a szomszédos régiók nagyvárosai rövidebb idő alatt elérhetőek, mint akár a megyeszékhelyek, ilyen például Dunaújváros, Szekszárd a Bács-Kiskun megyeiek esetében. Dunaföldvár például meghatározó volt a Duna menti települések lakosai számára, ma viszont már csak az átmenő forgalmat biztosítja, ami az új hidak közelsége miatt szintén mérséklődött. A megyehatárokon, a közlekedési csomópontoknál lévő települések esetében a megyén kívülre ingázók száma megközelíti, vagy meg is haladja a megyén belül ingázók számát. Ilyen például Apostag (132, 141), Dunavecse (121, 141) és Solt (225, 198)^{13,14}, ahol a dunaföldvári híd nagyban segíti a szomszédos megyék elérhetőségét, de az új dunaújvárosi híd feltehetően még inkább ösztönzi a lakosságot a megyén kívülre irányuló ingázásra. Ez a 2011-es népszámlálás adatai alapján meghatározható lesz majd. Ebből is jól látható, hogy az egyes régiókat nehéz elkülönülten vizsgálni, figyelembe kell venni a fejlesztések esetében a szomszédos régiók adottságait, lehetőségeit is, hiszen a munkavállalás terén is hasonló a helyzet, egyre többen kényszerülnek ingázásra, ami más régiókkal is teremt kapcsolatot.

A falvak esetében a legnagyobb problémát viszont az elvándorlás jelenti. Az elsődleges oka az elvándorlásnak a munkanélküliség, emellett az infrastruktúra is kiemelkedő hatással van rá. A városokban több munkalehetőség van, viszont a nem megfelelő közlekedési lehetőségek miatt sok esetben az ingázásra nincs lehetőség, így az elvándorlás lehet megoldás a lakosság számára.

A népesség a régióban folyamatosan csökken, amivel párhuzamosan a foglalkoztatottak száma is csökkent. A nagyobb problémát azonban az jelenti a térségben, hogy a foglalkoztatottak aránya a népességben belül szintén csökkent a rendszerváltást követő 20 évben, aminek következménye a munkanélküliség arányának növekedése (3. táblázat). A régióban az ingázók száma lecsökkent 2001-re az 1990-es időszakhoz képest 4,7%-kal, az összes foglalkoztatotthoz viszonyítva azonban nőtt az arányuk, ami a foglalkoztatottak számának nagyobb mértékű csökkenéséből következik.

3. táblázat. Népességszám, foglalkoztatás és ingázás alakulása a Dél-alföldi régióban (1990–2010)
Table 3. Population trends, employment and commuting in Southern-Great Plain Region (1990–2010)

Megnevezés	Népesség (fő)			Foglalkoztatottak aránya a népességben belül (%)			Munkanélküliek aránya a népességben belül (%)			Ingázók a foglalkoztatottak arányában (%)		
	1990	2001	2010	1990	2001	2010	1990	2001	2010	1990	2001	2010
Bács-Kiskun megye	549577	541430	524841	43,53%	35,38%	36,51%	1,14%	4,31%	4,40%	17,87%	20,85%	-
Békés megye	419500	399302	361802	41,22%	31,34%	35,43%	1,15%	4,96%	5,03%	18,91%	22,56%	-
Csongrád megye	434144	418574	421827	43,89%	36,83%	38,69%	0,96%	3,96%	3,77%	14,98%	20,06%	-

Forrás: KSH és Népszámlálás 2001 honlapja, 1990 évi népszámlálás 5., 6., 8. kötete alapján saját szerkesztés

A munkanélküliségi ráták adatai¹⁵ alapján azt tapasztaltam, hogy az M5-ös autópálya vonzáskörzete mentén alacsonyabb a munkanélküliségi ráta, míg a határok mentén, és főként a Békés megyei térségben jóval magasabb. Elsősorban a falvak esetében figyelhető meg emellett magas munkanélküliségi ráta, ami nagyban hozzájárul a falvak fejletlenségének megőrzéséhez és az elvándorlás mértékének növekedéséhez, ami részben a városokba irányul, részben pedig más régiókba, vagy külföldre.

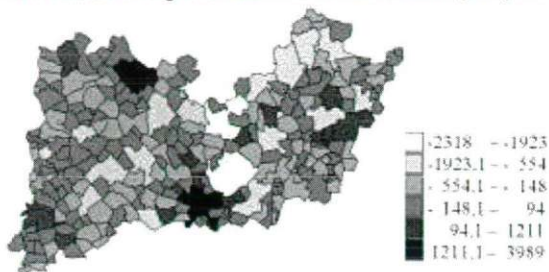
Míg a rendszerváltás előtt jelentős elvándorlás jellemezte a térséget, ez a 90-es években mérséklődött, és a bevándorlók száma meghaladta az elvándorlók számát. 2001 után viszont visszaesés következett be, legnagyobb mértékben Békés megyét érintette ez a változás.

A következő két ábrán a vándorlási egyenleg alakulása látható a településekre vonatkozóan a rendszerváltás előtt, illetve a mai időszakban.

Az 1980–1989-es időszakban a szegedi és kecskeméti kistérségben figyelhető meg főként odavándorlás, ami a megyeszékhely szerepüknek nagyban köszönhető. A mainál fejlettebb élelmiszeriparuk jelentős munkaterőt tudott felszívni, ami szintén az odavándorlásoknak kedvezett. Hódmezővásárhely és Szentes esetében volt abszolút értékben a legnagyobb az elvándorlás mértéke, ami részben Szeged közelségének is köszönhető. Mindkét település esetében megfigyelhető azonban, hogy az elvándorlásokkal ellentétben magas a más településekről bejárók száma, és ehhez képest alacsony a településről eljárók száma, ami azt mutatja, hogy a települések foglalkoztató szerepe jelentős maradt, csak a lakosságszám csökkent.

1. térkép. A Dél-alföldi régió vándorlási egyenlege (1980–1989)
Map 1. The balance of migration in Southern Great Plain Region (1980–1989)

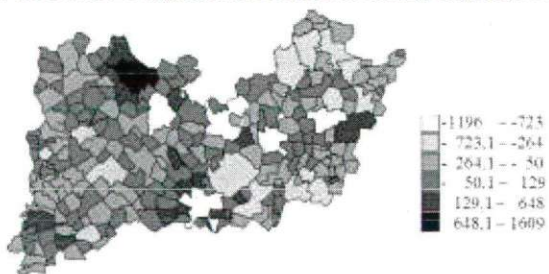

Forrás: 1990 évi népszámlálás 5., 6., 8. kötete alapján saját szerkesztés

A 2002–2010-es időszakra vonatkozóan mérséklődött a vándorlási különbség települési szinten, mind a többlettel, mind a negatívummal rendelkező települések esetében jelentősen lecsökkent. Ebben szerepe lehet a népesség csökkenésének és a munkanélküliség növekedésének is. A vándorlások középpontjába Kecskemét került a régióban, míg korábban Szeged és Kecskemét közötti központként szerepelt ilyen szempontból, mára Kecskemét vált egyedüli vándorlási központtá. Erre hatással van az M5-ös autópálya is, ami ugyan Szeged esetében is jelen van, viszont a főváros, Budapest elérhetősége Kecskemét szempontjából kedvezőbb. Budapest agglomerációjának bővülésével Kecskemét is már a vonzáskörzetébe tartozik, ami kedvezően hat a város népességvonzó hatására. Kecskemét lényegében csak közigazgatásilag tartozik ehhez a régióhoz, de az adottságait, elhelyezkedését tekintve szorosabban kapcsolódik a Közép-magyarországi régióhoz. A Mercedes gyár is pozitív hatással van/lesz a kecskeméti térség fejlődésére.

Mindemellett mindhárom megyeszékhely esetében megfigyelhető a szomszédos kistelepüléseknél a pozitív vándorlási egyenleg, így jelen van a szuburbanizáció is a térségben, ami a nagyvárosoktól elvonja a lakosság egy részét. Ebben a régióban a falvak esetében nem annyira erőteljes a kiürülés folyamata, mint az aprófalvas térségekben az ország más területein, azonban jelentős elvándorlás érzékelhető itt is. Ezen a közlekedés javításával lehetne változtatni elsősorban és munkahelyek teremtésével.

2. térkép. A Dél-alföldi régió vándorlási egyenlege (2002–2010)
Map 2. The balance of migration in Southern Great Plain Region (2002–2010)

Forrás: KSH honlapja alapján saját szerkesztés

A mezőgazdaság magas részaránya meghatározó a régió számára, azonban a mezőgazdaság fejlesztése önmagában nem segítene a vidéki jellegű térség fejlesztésében. A mezőgazdasági vállalkozások aránya csökkenő tendenciát mutat, és foglalkoztatási potenciáljuk is egyre csökkenő. Fontos a térség számára, hogy a mezőgazdaság fejlődjön, azonban emellett jelentős erőfeszítéseket kell tenni a hozzá kapcsolódó ágazatok, az élelmiszeripar és az alternatív energiaforrások feldolgozásának, felhasználásának fejlesztésére és az egyéb ipari és szolgáltatási szektor fejlesztésére is.

4. Összegzés

A globalizáció és a területi különbségek növekedésének köszönhetően a gazdasági fejlődés szempontjából a munkaerő mobilitása kulcsfontosságú tényezővé vált. A népességmozgás a jövőben is komoly kihívásokat tartogat a gazdaság, a társadalom és a környezet számára egyaránt. Ez minden országcsoporthoz, régióhoz, városi vagy rurális térséghez érint, bár más-más szempontból. Ebből következik, hogy a nemzetközi szervezeteknek és a lokális intézményeknek egyaránt jelentős szerepe lesz a jövőben a meglévő és egyre erősödő ellentétek feloldásában.

Az egyik legnagyobb problémát az elvándorlás jelenti a térségben, am jelentős hatással van a népességszám csökkenésére. Az elvándorlás egyik oka az, hogy a fiatalok számára kevés munkalehetőség van a vidéki területeken, alacsony a foglalkoztatási kapacitás, nem megfelelő a közlekedési infrastruktúra, az úthálózat ahhoz, hogy lehetővé tegye az ingázást.

A népességfogyás, és részben a fiatalok elvándorlásának köszönhető születési ráta folyamatos csökkenése következtében óvodákat és iskolákat vonnak össze. A gyermekek számának csökkenése sokkal nagyobb mértékű a vidéki térségekben, mint az urbanizált övezetekben. A Kalocsa melletti kis lakosságszámú településeken (pl. Homokmégy) az is megfigyelhető, hogy a közeli városba járnak a felső tagozatos diákok iskolába, már nem tudja egy nagyobb község sem felvállalni az oktatási feladatok ellátását az alacsony gyermeklétszám miatt.

A falvakba beköltöző népesség döntő többsége is az idősebb korosztályból származik, valamint megfigyelhető egyes falvak esetén a külföldi nyugdíjasok betelepődése is. Az elmúlt néhány évben a gazdasági válság hatására munkahelyét elvesztők számára is egy lehetőséget jelent a falu, főként a lakhatási költségek alacsonyabb árszínvonala miatt. Városokból, sok esetben Budapestről is leköltöznek vidékre a könnyebb megélhetés reményében.

A térség fejlődésének elindításához az egyik legfontosabb feltétel a vidékfejlesztési és területfejlesztési intézményrendszer összehangolása. A területfejlesztés és a vidékfejlesztés összekapcsolása és együttes kezelése elengedhetetlen a sikeres fellépéshez. A vidéki városok munkaerő megtartó képességét segítheti egy-egy nagyvállalat megtelepedése is. A városi térségben történő munkahelyteremtés azonban nem jelent feltétlen megoldást a falvak számára, hiszen ez csak tovább növelné az elvándorlási szándékot a fiatalok körében. Sokkal inkább a helyi gazdaságfejlesztésre kellene koncentrálni.

Jegyzetek

1. Lengyel Imre–Rechnitzer János (2004): Regionális gazdaságtan. Dialóg Campus Kiadó. Budapest–Pécs.
2. Florida, Richard (2008): Who's your city. Basic Books. New York.
3. Nemes Nagy József (2009): Terek, helyek, régiók. Akadémia Kiadó. Budapest
4. Rédei Mária (2007): Mozgásban a világ. A nemzetköz migráció földrajza. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
5. Kaposi Zoltán (1996): A gazdasági folyamatok és a közgazdasági gondolkodás kapcsolata a 18. században, Bornus Nyomdaipari Szolgáltató Kft., Pécs.
6. Richardson, Harry W. (1973): Regional Growth Theory. Macmillan. London.
7. Lengyel Imre–Rechnitzer János (2004): Regionális gazdaságtan. Dialóg Campus Kiadó. Budapest–Pécs.
8. Lengyel Imre–Rechnitzer János (2004): Regionális gazdaságtan. Dialóg Campus Kiadó. Budapest–Pécs.
9. Vidékfejlesztési Minisztérium (2011): Nemzeti Vidékstratégiai Koncepció – 2020 II. (agrár-, élelmiszer-, környezet- és vidékstratégiai alapvetések) (vitaanyag). Budapest.
10. DARFÜ KHT. (2008): Dél-Alföldi Régió Területfejlesztési Operatív Programja 2009–2010. DARTOP-1.6. 2009.
11. 1990. évi népszámlálás 5. kötet (1992): Bács-Kiskun megye adatai, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
12. Népszámlálás 2001 honlapja: <http://www.nepszamlalas2001.hu> – Letöltve: 2012. 07. 28.
13. 1990. évi népszámlálás 5. kötet (1992): Bács-Kiskun megye adatai, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
14. Népszámlálás 2001 honlapja: <http://www.nepszamlalas2001.hu> – Letöltve: 2012. 07. 28.
15. Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer honlapja: <https://teir.vati.hu/> – Letöltve: 2012. 05. 20.

Felhasznált irodalom

1990. évi népszámlálás 5. kötet (1992): Bács-Kiskun megye adatai, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
1990. évi népszámlálás 6. kötet (1992): Békés megye adatai, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
1990. évi népszámlálás 8. kötet (1992): Csongrád megye adatai, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- DARFÜ KHT. (2008): Dél-Alföldi Régió Területfejlesztési Operatív Programja 2009–2010. DARTOP-1.6. 2009.
- Florida, Richard (2008): Who's your city. Basic Books. New York.
- Kaposi Zoltán (1996): A gazdasági folyamatok és a közgazdasági gondolkodás kapcsolata a 18. században, Bornus Nyomdaipari Szolgáltató Kft., Pécs.
- Központi Statisztikai Hivatal honlapja: Éves településszisztematikus adatok 2010-es településszerkezetben. <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> – Letöltve: 2012. 09. 01.
- Lengyel Imre–Rechnitzer János (2004): Regionális gazdaságtan. Dialóg Campus Kiadó. Budapest–Pécs.
- Nemes Nagy József (2009): Terek, helyek, régiók. Akadémia Kiadó. Budapest.
- Népszámlálás 2001 honlapja: <http://www.nepszamlalas2001.hu/> – Letöltve: 2012. 07. 28.
- Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer honlapja: <https://teir.vati.hu/> – Letöltve: 2012. 05. 20.
- Rédei Mária (2007): Mozgásban a világ. A nemzetköz migráció földrajza. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
- Richardson, Harry W. (1973): Regional Growth Theory. Macmillan. London.
- Videkfejlesztési Minisztérium (2011): Nemzeti Vidékstratégiai Koncepció – 2020 II. (agrár-, élelmiszer-, környezet- és vidékstratégiai alapvetések) (vitaanyag). Budapest.